

Karakter en erfelijkheid

Alle eigenschappen zijn in principe erfelijk. Dus je erft ook je persoonlijkheid. In dit infoblad leggen we kort uit wat hierover bekend is.

Genen

Voor elke eigenschap zijn vele genen verantwoordelijk. Er bestaat niet één gen voor persoonlijkheid of één voor gedrag. Op grond van de persoonlijkheid van de ouders kun je ook niets zeggen over het karakter of het gedrag van een kind. Zij erven namelijk verschillende eigenschappen van hun ouders. En via hun ouders van hun grootouders. Enzovoorts. Niet alle kinderen erven dezelfde eigenschappen. Bij ieder persoon krijgen verschillende genen de overhand. Ieder kind is dus een uniek wezen. Sommigen lijken op één ouder, anderen op een tante of een opa, weer anderen lijken door hun eigen unieke combinatie van geërfde genen, op geen enkel familielid.

Opvoeding en omgeving

Bij de ontwikkeling van je persoonlijkheid spelen tientallen, misschien wel honderden genen een rol. Ze hebben allemaal (een beetje) invloed. Maar dat is niet alles.

De omgeving waar je in opgroeit en de mensen om je heen zijn mede bepalend. Waar en hoe je woont, of je al of niet in armoede opgroeit, hoe je ouders je opvoeden, of je de oudste of de jongste bent, wat je meemaakt, met wie je omgaat, het kan allemaal invloed hebben op de vorming van je karakter. Omdat broers en zussen in hetzelfde gezin opgroeien en van dezelfde ouders komen, kunnen ze op elkaar lijken.

Maar dat hoeft niet. Omdat ieder kind uniek is, kan dezelfde opvoeding bij de verschillende kinderen in een gezin een ander effect hebben. Of ze gaan naar een andere school en krijgen andere vrienden. Dat kan ook weer verschillend uitpakken bij kinderen met verschillende (genetisch bepaalde) karaktereigenschappen. Het ziet ernaar uit dat de invloed van erfelijkheid en van omgevingsfactoren ongeveer even groot is. Dit blijkt uit onderzoek onder eeneiige tweelingen.

Maar de vraag welk verband er bestaat tussen erfelijke factoren en de invloed van de omgeving is niet precies te beantwoorden. Dit wordt het 'nature-nurture' debat genoemd.

Onderzoek

Er is onderzoek gedaan naar de erfelijkheid van gedrag. Maar dat gaat vooral over gedragsstoornissen, zoals bijvoorbeeld ADHD en autisme. Soms is bepaald gedrag een kenmerk van een bepaalde ziekte of aandoening. Onderzoekers hebben ook gekeken naar het verband tussen kenmerken als temperament, persoonlijkheid en psychiatrische stoornissen. Ze hebben allerlei verbanden gevonden met vrijwel alle soorten psychiatrische aandoeningen, van autisme tot depressie en schizofrenie. Maar die verbanden zijn niet heel duidelijk. Er wordt nog onderzoek naar gedaan.

Verwijzingen

Meer informatie over gedrag en erfelijkheid:

- Kennislink.nl: Artikel 'Fenotypische plasticiteit: Een samenspel van genen en gedrag'
<http://www.kennislink.nl/publicaties/fenotypische-plasticiteit-een-samenspel-van-genen-en-gedrag>
- NWO.nl: Lezing van prof. Dorette Boomsma van de Vrije Universiteit over genen en gedrag:
http://www.nwo.nl/nwohome.nsf/pages/SPES_5VEFEY
- Kennislink.nl: Artikel 'Nieuwsgierigheid zit in je genen: wil je weten hoe we dat weten?':
<http://www.kennislink.nl/publicaties/nieuwsgierigheid-zit-in-je-genen-wil-je-weten-hoe-we-dat-weten>

Meer informatie over tweelingonderzoek naar persoonlijkheidsontwikkeling:

- Hoofdstuk 'Persoonlijkheidsontwikkeling' (pag. 85 – 95) in: 'Tweelingonderzoek: wat meerlingen vertellen over de mens', Dorette Boomsma (red.). Uitgave: VU Uitgeverij, 2008 (verkrijgbaar in boekhandel en bibliotheek)

Meer informatie over gedragsstoornissen:

- Balans, Vereniging voor ouders van kinderen met leer-, ontwikkelings- en gedragstoornissen, tel. 030-2255050
<http://www.balansdigitaal.nl/>

Meer informatie over ADHD:

- Erfelijkheid.nl:
<http://www.erfelijkheid.nl/node/41>
- Ikhebdat.nl, website voor kinderen:
<http://www.ikhebdat.nl/index.php/adhd>
- Impuls, landelijke vereniging voor volwassenen met AD(H)D en aanverwante stoornissen, tel. 030-2310814
<http://www.impulsdigitaal.nl/>

Meer informatie over autisme:

- Erfelijkheid.nl:
<http://erfelijkheid.nl/node/73>
- Nederlandse Vereniging voor Autisme, tel. 030-2299800
<http://www.autisme.nl>

COLOFON

© Stichting Erfocentrum 2011

Nationaal Informatiecentrum Erfelijkheid, Kinderwens en Medische Biotechnologie.

W www.erfocentrum.nl www.erfelijkheid.nl

P Postbus 500, 3440 AM Woerden

T 0348-437690

Voor vragen kan je mailen met de erfolijn:

E erfolijn@erfocentrum.nl

